

# רשימות

## בפרשת השבוע

### בהר בחקתי

פרק כ"ה פסוק ב'

שבת לה'

רש"י: לשם ה', כשם שנאמר בפרשת בראשית.

פירוש: כמו שבשבת בראשית צריך שיהיה לשם ה', כמו כן בשבת הארץ צריך שיהיה לשם ה'.

צריך ביאור בכונת רש"י, מהו לשם ה'?

י"ל ששני סוגי השבתות הם למטרת התבוננות במלכות ה', וזה הפירוש לשם ה', שניהם לשם ה', אך שונה שבת בראשית משבת הארץ כמו שנבאר.

שבת בראשית לשם ה', פירושו שעיקר הכוונה שאנו נחים בשבת הוא לא בשביל הגוף שלנו, אלא עיקר הכוונה צריכה להיות לשם ה', שה' צוה שננוח ביום השבת, ויש להוסיף שעל ידי שאדם יפסיק את עבודתו בשבת, ממילא יהיה לו גם זמן להתבונן בבריאת ה' בעולם מסביבו.

כמו כן יש לפרש את הפסוק בתהלים שאנו אומרים בקבלת שבת "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'", וקשה וכי מה מיוחד בשבת שטוב להודות לה', וכי כל יום לא טוב להודות לה'? והרי אנו אומרים שלוש פעמים ביום בתפילת העמידה, מודים אנחנו לך, ומודים לה' תמיד על כל חסדיו עמנו?

אלא י"ל שיום השבת הוא זמן התבוננות מיוחד, כיון שאז כל הבריאה נחה, וגם האדם פוסק ממלאכתו, והוא יכול להתבונן במעשי הבריאה המופלאה, וממילא ההודאה לה', היא הודאה מסוג אחר, הודאה עם הרבה יותר התבוננות ועומק, ולכן רק בשבת כתוב "טוב להודות", כי אז ההודאה היא הרבה יותר חזקה, כיון שמגיעה מתוך ההתבוננות שלו, מה שאין כן בימי החול שהוא טרוד מאוד ודברים רבים מונעים ממנו להתבונן במציאות ה' כדבעי.

[לפי רעיון זה יש להסביר את המדרש בבראשית רבה (פרשה כב, י"ג), "ויצא קין מלפני ה'", מהיכן יצא? רבי יודן בשם רבי איבו אמר הפשיל דברים לאחוריו ויצא, כגונב דעת העליונה... רבי חמא בשם רבי חנינא בר רבי יצחק אמר: יצא שמח, היך מה דאת אמר (שמות ד) "הנה הוא יוצא לקראתך" וגומר, פגע בו אדם הראשון אמר לו מה נעשה בדינך? אמר לו עשיתי תשובה והתפשרתי. התחיל אדם הראשון מטפח על פניו, אמר, כך היא כוחה של תשובה?]

ואני לא הייתי יודע, מיד עמד אדם הראשון ואמר "מזמור שיר ליום השבת" וגומר (תהילים צ"ב), עד כאן לשון המדרש.

רבים שואלים מה קשור אמירת "מזמור שיר ליום השבת" לעשיית תשובה, שאדם הראשון אמר מיד לאחר שנאמר לו הרעיון של החזרה בתשובה על ידי בנו קין?

ולפי דברינו יש לזה הסבר: שכמו שלענין ההודאה לה' יש להודות במצב של שבת שהוא ללא טרדות ומתוך התבוננות, כמו כן לענין תשובה צריך שיעשה ללא טרדות ומתוך התבוננות כי הרי תשובה צריכה חרטה על העבר וקבלה לעתיד].

כן י"ל גם בשמיטה שנאמר שצריך שיהיה לשם ה', פירוש, שכונתו של האדם לא תהיה בשביל שהאדמה תנוח, ותאגור כח ותוכל להניב יותר תוצרת [וכך מפרש החזקוני את דברי רש"י "לשם ה'": לא תהא כוונתך להובירה כדי לטייבה (מל' טוב), אלא כדי לעשות מצות הקב"ה], אלא כוונתו תהיה לשם ה' והוא לקיים את מצות ה', ובטעם המצוה י"ל שהאדם יפסיק לעבוד ולהרגיש בעל הבית, כדי להראות שה' הוא הבעל הבית האמיתי, וכמו שכתוב בגמרא [סנהדרין לט.]. "אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי", ופירש שם רש"י "ולא יחם לבבכם בשבח ארצכם, ותשכחו עול מלכותו", [ובעל הכלי-יקר הרחוב בדרך זו עיי"ש, שהוא להשריש את ישראל במידת האמונה והבטחון בה'], עוד יש להוסיף שעל ידי השמיטה יהיה לו זמן להתבונן בדרכי ההשגחה העליונה, שהקב"ה מפרנס את ברואיו, ומשגיח על הפרנסה שלו, ועל הברכה של "וציויתי את ברכתי בשנה השישית".

לפי זה יש להסביר מה שנאמר לקמן בתוכחה [ויקרא כ"ו ל"ד] "אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויבכם, אז תשבת הארץ והרצת את שבתותיה", מדוע נאמר פעמיים את המילה "אז"? ולפי האמור לעיל י"ל כך, שבתחילת הפסוק מדובר על הכוונה הראשית של המצוה, שהשמיטה היא לשם ה' ושלא ירגיש שהוא בעל הבית, לכן נאמר בהמשך הפסוק נאמר גם "ואתם בארץ אויבכם", וממילא שם ודאי לא תרגישו בעלי בתים כי אתם לא בארצכם כדי להרגיש בעלי בתים שהרי אתם בגלות, והחלק השני מתייחס לנקודה השניה, שבגלל שתהיו בגלות, ממילא הארץ תוכל לנוח, את כל השנים שלא נחה, כשלא שמרתם שמיטה.

פרק כ"ו פסוק ל"א

### ונתתי את עריכם חרבה

רש"י: יכול מאדם? כשהוא אומר והשמותי אני את הארץ, הרי אדם אמור, הא מה אני מקיים חרבה, מעובר ושב.

צריך להבין דברים אלו, הרי לאחר שתהיה שממה מאדם, מה איכפת לי שלא יעבור שם עובר ושב, ואם כן מהי הקללה כאן. ויש להסביר זאת לפי ההלכה בשולחן ערוך [אור"ח סימן קנא הלכה י', על פי הגמרא במסכת מגילה כה:]: לגבי בית הכנסת שחרב ועלה בה עשבים, שמותר לתלוש את העשבים אך יניחם במקומם משום עגמת נפש, כדי שיראו העם ותעיר רוחם וישתדלו לבנותם, עד כאן, לפי דברים אלו י"ל גם אצלנו, שאם לא יהיו עוברים ושבים ואף אחד לא יצטער על מקום ישוב זה, לא יבואו לבנותו שוב ולא יתפללו עליו, ולכן לא יהיה תקווה למקום הזה.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

[haseforim@gmail.com](mailto:haseforim@gmail.com)